

Un mosaic romà a Montfullà

La troballa a Montfullà d'un mosaic romà, fet amb tesselles blanques i negres, característic del segle I dC., posa de manifest la importància assolida per la romanització a les nostres terres en l'inici de l'Alt Imperi. Es tracta d'una peça de bona qualitat, decorada amb motius geomètrics, cercles secants, quadres d'escacs, i altres, poc habitual en aquestes contrades, i els paral·lels més pròxims del qual els trobem a les cases romanes números 1 i 2 d'Empúries.

El mosaic, que ha estat trobat al costat de l'església de Sant Pere, constitueix el paviment d'una habitació del que degué ser una important vil·la romana, i porta l'origen de l'ocupació de l'indret per l'home, que estava documentada des del final del segle IX, a una època molt més reculada.

El jaciment el varen localitzar dos escolars de Bescanó, i l'arqueòleg Xavier Nieto, del Centre d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona, hi ha fet una primera excavació d'urgència, ja que en trobar-se just al mig del camí del cementiri, calia valorar-ne l'interès, i comprovar la seva extensió per poder prendre les mesures de protecció adients. Una vegada realitzats aquests treballs, s'ha vist que es troba força malmès per la construcció del camí, que en degué arrabassar més de la meitat, possiblement en època no gaire llunyana (ja que se hi veuen encara els senyals de les dents d'una màquina excavadora) i pels forats produïts per enterraments posteriors a l'abandonament de la vil·la.

Tant l'Ajuntament de Bescanó com el propietari dels terrenys han col·laborat de manera molt satisfactòria a la bona realització dels treballs. Ara, però, les institucions responsables de la conservació del patrimoni arqueològic, i molt especialment el Servei d'Arqueologia de la Generalitat, hauran de decidir d'una manera urgent què es farà amb el mosaic, ja que per conservar-lo s'ha de restaurar forçosament l'estiu vinent, així que la climatologia ho permeti, car el procés requereix ambient sec i temperatures elevades. També s'haurà de decidir sobre la conveniència de continuar l'excavació de la vil·la, o allò que és més important, la protecció contra l'espoli de tot el jaciment.

M. AURORA MARTÍN

Un catàleg de posar i treure

Girona viu aquests dies dos fets que posen de relleu l'extraordinària volubilitat del seu catàleg d'edificis mereixedors de protecció oficial.

L'incendi de l'antiga Central Elèctrica Berenguer, al carrer Migdia, va ser la primera sorpresa. L'incendi es va produir, casualment, pocs dies després que fos enderrocada la fàbrica que completava la mançana edificable on es troba la Central Elèctrica Berenguer. Aquest últim edifici, obra de l'arquitecte Joan Roca Pinet, figura amb el número 35 al catàleg d'edificis mereixedors de protecció inclòs a les Normes Subsidiàries de Girona (1983). Després de l'incendi, el regidor Joan Gelada va sorprendre amb unes declaracions a la premsa que asseguraven que l'edifici havia estat retirat del catàleg feia uns mesos perquè no tenia gaire interès. El seu futur, doncs, és prou clar.

La segona sorpresa ha estat la Farinera Ensesa, obra de Rafael Masó. Les dependències originals s'han anat veient reduïdes progressivament. Primer van desaparèixer uns magatzems per fer la nova central telefònica. Després es va retallar la tanca. Ara va a terra tota la part d'indústria més propera a la via del tren i es diu que només té interès arquitectònic l'edifici Montserrat. El catàleg no precisa tant: es refereix de manera genèrica a la Farinera Ensesa, amb el número 1.

Les dificultats econòmiques de conservar vells edificis industrials són òbvies. Però són les mateixes ara que quan es va fer el catàleg. O aleshores es va pecar de lleugeresa o ara es peca de falta de coherència, sobretot tenint en compte que l'edifici Montserrat quedarà sepultat enmig de blocs d'habitatges de set plantes.

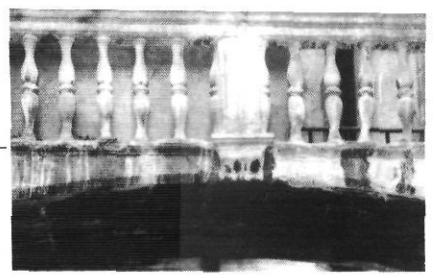
JAUME FABRE

L'expansió del Renaixement

El col·loqui sobre les relacions artístiques amb Itàlia entorn del 1500, organitzat pels ajuntaments de Girona i Barcelona, fou un encert tant per la temàtica com pel moment en què va tenir lloc. El final de la gran exposició sobre l'Època dels Genis que tenia lloc al Museu d'Història de la Ciutat amb obres cedides pel Museu d'Art de Catalunya es va enriquir amb una mostra sobre Pere Fernández i la presentació de la restauració del retaule de Santa Elena de la catedral de Girona, magistralment efectuada per Aurora Velat, cap del servei de restauració del Museu d'Art de Catalunya, que fa alguns anys va netejar també les sis grans taules de Joan de Burgunya que s'exposen al Museu d'Art de Girona.

Aquest, malgrat ésser d'una temàtica molt concreta, o potser precisament per això, va tenir una gran assistència que omplí sempre la sala de ponències del Centre Cultural de la Mercè i que obligà moltes vegades a utilitzar una altra sala dotada de sistema de vídeo, aprofitant que tot el col·loqui era gravat en vídeo per l'equip del Col·legi Universitari. Donat el tema i la col·laboració de l'Institut Italià de Cultura, hi participaren coneguts especialistes italians que en general presentaren ponències, algunes d'elles sorprenents, que basaven els seus arguments en l'evolució i difusió de les formes i en la comparació iconogràfica i estilística. Ja aquest mètode els havia permès al seu país d'identificar al mestre anomenat Pseudo-Bramantino i d'atribuir-li determinades obres, abans que Pere Freixes, director del Museu d'Història de la Ciutat, pogués donar-li el seu verdader nom: Pere Fernández, figura central d'aquest col·loqui. Els participants catalans presentaren en general temes concrets, i basaren les seves conclusions en la documentació existent. D'aquesta manera Pere Freixes havia pogut atribuir el retaule de Santa Elena i els retaules perduts de Flaçà i Llançà a Pere Fernández, artista d'origen murcià que treballà a Catalunya i Itàlia, que aportà al nostre país les formes italianes i que simbolitza en la seva persona l'expansió artística del Renaixement.

NARCÍS SOLER I MASFERRER

Un projecte de gran volada

El dia 23 de novembre passat, va tenir lloc a Girona un fet protocolari que, segons la nostra opinió, és l'inici, la plataforma de llançament, d'un projecte de gran volada i que haurà de tenir conseqüències importants, de vegades difícils de preveure, per a la ciutat i les comarques del nord-est de Catalunya. En efecte, aquell dia la Universitat Autònoma de Barcelona, l'ajuntament de Girona i la Diputació signaven uns acords que han de permetre començar les obres d'adequació i transformació de l'antic edifici de Les Àligues, seu històrica de la universitat gironina, el convent de Sant Domènec i sectors annexos, en el nucli central de l'Estudi General de Girona, que aplega, de moment, el Col·legi Universitari (seccions de Lletres, Ciències i Dret), l'Escola Universitària de Professorat d'E.G.B. i l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

Aquest fet, la transcendència del qual és impossible d'abastar ara com ara, consolidarà una primera etapa, dotant d'un espai físic, d'un campus, cada cop més necessari, l'Estudi General, però de cap manera pot tractar-se d'una operació finalitzada: cal que anem més enllà, que s'incorporin altres estudis que ja han estat sol·licitats (Escola de Turisme), que s'ampliïn els estudis que avui mateix es realitzen amb uns segons cicles creatius, nous, que tinguin continuïtat els estudis de tercer cicle ja endegats i que se n'incorporin d'altres, caminant vers un objectiu concret, que d'ençà de l'acte protocolari del pacte sembla molt més factible que mai, que no és altre que la creació de la Universitat de Girona, una universitat que pot defugir, i hauria de comprometre's a fer-ho, la massificació; una universitat més petita, funcional, eficaç, feta —com volien els filòsofs grecs que fossin les seves ciutats— a mesura de l'home.

El camí és obert. Només depèn de nosaltres, de tots nosaltres, arribar al final.

JOSEP M. NOLLA

Can Panxut, espai teatral nou

El remodelatge d'un teatre és sempre motiu d'orgull i esperança per aquells que estimem, fem i vivim el Teatre de prop. Orgull perquè suposa un reconeixement implícit a la nostra afició-vocació per part dels responsables teatrals que les impulsen, generalment les administracions. I esperança perquè cal suposar que el remodelatge de l'edifici no es donarà aïllat i anirà subjecte a una programació eminentment teatral, i a un seguit d'activitats al seu entorn.

Malauradament la infraestructura teatral del País no està pas a l'altura de l'activitat que li donen els grups, professionals o no. Si l'aspecte general és decebedor (ni els mateixos teatres municipals tradicionals no estan ben dotats en relació a la seva importància), la situació s'agreuja quan arribem a pobles més petits on fins i tot edificis de nova planta no han previst cap atenció a l'espectacle teatral. Això ho podem constatar perfectament la majoria dels grups de la nostra agrupació en les nostres periòdiques representacions.

Per això, quan un poble com el de Salt és capaç d'endegar el remodelatge d'un espai, a Can Panxut, i fer-ho des del punt de vista teatral, amb la clara visió de dotar-lo de les múltiples possibilitats de què es disposen (l'aprofitament de l'escenari en els dos sentits n'és un exemple) es mereix l'aplaudiment del públic i de la gent de la faràndula. En el cas de Can Panxut de Salt s'afegeixen els avantatges per la seva proximitat amb Girona, que li pot donar una més activa vida, teatralment parlant, que si fos en un altre nucli aïllat. Al marge de les possibilitats anunciades a la premsa d'establir-hi el CAT, que aquest seria un altre tema, Can Panxut pot funcionar com un segon teatre de Girona.

Un cop fet aquest remodelatge els grups de les comarques gironines esperem que can Panxut, a més de la important tasca que realitza de cares al poble, sigui una nova porta, un nou escenari, per al teatre no professional, al qual es presti més atenció del que s'ha fet fins ara.

VICENÇ LÓPEZ

Can Forn i les altres cases

Per anar des de casa cap al carrer dels Ciutadans i al centre de Girona, puc triar dos camins, la pujada de Sant Martí o bé les escales de la pujada de Sant Domènec. És tant com dir que sóc veí de la Diputació i de les seves noves dependències de Can Forn.

En la meua memòria d'adolescent, can Forn era un quarter de "grisos". Davant per davant de la residència del governador civil, la comissaria de policia donava fe de l'existència del poder coactiu. Homes seriosos, d'uniforme color plom, hi tenien estada, i n'entraven i sortien de tant en tant homes de cara fosca, emmanillats.

Quan els grisos van marxar cap a la Gran Via, va restar a la casa de la Pujada de Sant Martí el seu economat. Caixes de botelles de llet, sacs de fesoles i bidons d'oli em feien pensar que la gent de les forces d'ordre tenien una família i havien de posar el pa a taula. La casa de la finestra cantonera, però, s'anava degradant.

Ara li ha arribat l'hora d'una restauració i revitalització. L'arquitecte Josep M. Fina ha dirigit les reformes, sufragades per la Diputació, en vista a dotar de locals la seu de la Presidència. Redescobrim la gràcia de les obertures del primer pis i la noblesa del parament de pedra, suara esquinçat i fet pellingots. Ens assabentem de la vinculació a aquest edifici de gironins il·lustres, com Manuel Viñas i Graugés i Tomàs Carreras i Artau. Ens sorprenen la senyoria de la balustrada i de l'enteixinat de fusta del pati.

El barri vell ha recuperat ja l'antic edifici de les religioses del Servei Domèstic, la Mercè i bon nombre de cases de la Força. Aviat li tocarà el torn a sant Domènec. Can Forn és un bon pas en el camí de conjunt. Llàstima que, a banda i banda, la flanquegin cases espellifades i desmanegades. Una restauració local posa més en evidència la necessitat d'altres intervencions.

JOSEP M. MARQUÈS

UNIVERSITAT

TEATRE

PATRIMONI